

ನಾ ಕಂಡಂತೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ

ಮೂಲ ಬಂಗಾಳಿ : ಸ್ವಾಮಿ ಗೌರಿಶ್ವರಾನಂದ

ಅನುವಾದ : ಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾನಂದ

ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೊರೆತ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಸ್ಮೃತಿಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಾನವಲೀಲೆಯನ್ನು ನೇರ ನೋಡಲು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತು. ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೊಂದಿಗೆ ತಮಗಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ಒಡನಾಟದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಗ ೧

ನಾನು ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಯವರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತು. ಅದು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೯೧೮ ನೇ ಇಸವಿ. ಸತ್ಯವಿಚಾರ ಏನೆಂದರೆ, ಆಗ ನನಗೆ ತುಸು ಹತಾಶೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಹೀಗೆ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು: ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಒಂದು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ; ಎರಡೂ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಕಿಯರು ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ — ಈ ರೀತಿ. ಆದರೆ ನಾನೀಗ ನೋಡಿದಾಗ ಅವರು ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯ ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಕಸಬರಿಕೆ ಹಿಡಿದು ಅಂಗಳವನ್ನು ಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ನಾನು ಪೂಜ್ಯ ಜ್ಞಾನ್ ದಾ (ಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಞಾನಾನಂದರು, ಇವರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ) ಹಾಗೂ ಗೋಪೇಶ್ ಅಣ್ಣ (ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದೇಶಾನಂದರು) ಇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದೆ: “ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ?” ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರು: “ನೀನು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.” ಶ್ರೀಮಾತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ, “ಮಗೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲು. ನಾನು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಆಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುವಿಯಂತೆ” ಎಂದರು. ನಾವು ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತೆವು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಕಸಬರಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಕೈತೊಳೆದು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ನಾವು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದೆವು. ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಗಮನಿಸಿದೆ, ಒಬ್ಬಾಕೆ ಹುಡುಗಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಅದು ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ — “ಈ ಹುಡುಗಿ ಯಾರು? ಅವಳೇಕೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ? ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಮಲಗಬಾರದೆ?” ಪೂಜ್ಯ ಜ್ಞಾನ್ ಅಣ್ಣ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದು ಹೀಗೆಂದರು — “ಸುಮ್ಮನಿರಿ, ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿದೀತು.” ಆ

ಹುಡುಗಿಯೇ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ ಸೊಸೆ, ರಾಧು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನಾನು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದೆ; ಆಗ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಕೇಳಿದರು: “ಈ ಹುಡುಗ ಯಾರು?” ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು, “ಈ ಹುಡುಗ ಬದನ್‌ಗಂಜ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.” ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಕೇಳಿದರು, “ಪ್ರಬೋಧನ ಶಿಷ್ಯನೇ?” ನನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಹೆಸರು ಪ್ರಬೋಧ ಚಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ‘ನಮ್ಮ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಚಯ?’ ಎಂದು ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅವರು ಈ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ

ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು, ಆದ ಕ್ಯಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಅವರ ಪರಿಚಯವಿದೆ ಎಂದು ನಾನೇ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಂದ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿದ್ದರೆಂದು ಅನಂತರ ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಮನೆಗೆ ಮರಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು, “ಮಗೂ, ಮತ್ತೆ ಬಾ.” ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಯರಾಮಬಾಳಿಗೆ ಹೋಗಲು, ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ನನ್ನ ಜೀವ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಒಂದು ಜೊತೆ ಬಟ್ಟೆಬರೆ, ಟವೆಲ್, ಸೋಮವಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪಾಠಪುಸ್ತಕಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಜೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಜಯರಾಮಬಾಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ತುಂಬ ಪರಿಚಿತನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಲಜ್ಜಾಶೀಲ ಸ್ವಭಾವ ಅಸಾಧಾರಣ ವಾದುದು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ರಾಜಾ ಮಹಾರಾಜ್, ಶರತ್ ಮಹಾರಾಜ್, ಮಹಾಪುರುಷ ಮಹಾರಾಜ್ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಾತೆ, ‘ಮಗೂ’ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸೆರಗು ಹಾಕಿ ಮರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೆರಗಿನ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಮೆಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಸಲ ಯೋಗಿನ್ ಮಾ ಅಥವಾ ಗೋಲಾಪ್ ಮಾ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶರತ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ವರಾಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದು, ದೂರಿದುವ ಧ್ವನಿಯಿಂದ, “ಅವರ ಮಾವನೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣವನಾಗಿದ್ದೆ; ನಾನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸೆರಗು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರನ್ನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ವಾತದ ತೊಂದರೆಯಿತ್ತು; ಅವರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ವಾತದ ತೈಲವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುವಾಗ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ — ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪಾದಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ನಸುಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಕಾಮಾರಪುಕುರ ಅಥವಾ ಜಯರಾಮಬಾಳಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ; ಅಂತೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಿಂದ ಕಾಮಾರಪುಕುರ-ಜಯರಾಮಬಾಳಿಗೆ ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಧರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಎಣ್ಣೆ

ಹಚ್ಚಿ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೊಂದು ಆಲೋಚನೆ ಬಂತು: ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಕಾಲುಗಳ ವಾತ ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಗೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಶ್ರೀಮಾತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಅಂತ. ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಾನು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಅದೇ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಮೊಣಕಾಲನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಶ್ರೀಮಾತೆ ನನ್ನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ, ಕೈಯಿಂದ ಚುಂಬಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದರು: “ಛಿ! ಛಿ! ಅದೇನು ಹಾಗಲ್ಲ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ? ನೀವೆಲ್ಲ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ! ನಾನು ಮುದುಕಿಯಾದೆ. ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಬದುಕಬಲ್ಲೆ!”

ನಾನು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ತರಕಾರಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರಿಗೆ ಒಲೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು, ಮೈದಾ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಸಿ, ಚಪಾತಿ, ಪೂರಿ ಲಟ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬೀಡಾ ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೂ, ತುಳಸಿ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಗರಿಕೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು, ಗಂಧ ತಳೆದು ಅವರ ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಪುಷ್ಪಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗಂತೂ ಜಯರಾಮಬಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳು ಖರೀದಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಣ್ಣುಗಳ ನಡುವೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳ ನಡುವೆ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅಂಗಡಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅಂಗಡಿ ಎಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಒಂದು ಸಲ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಎರಡೂವರೆ ಪಾವು ಗಸಗಸೆ ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳಲು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಗಸಗಸೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಅಂಗಡಿಯವನು ಹೇಳಿದ, “ನಿನಗೇನೇ ಎರಡೂವರೆ ಪಾವು ಗಸಗಸೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ದಿನಸಿ ಏನು ಉಳಿದೀತು? ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಎರಡೂವರೆ ಪಾವು ಅಷ್ಟೇ.” ಈಗಲಾದರೋ ಹಲವಾರು ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ನನಗೆ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಎರಡು ಬೀಡಾ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರ ಮುಂದೆ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: “ರಾಮಮಯ ವೀಳ್ಯ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪು ಹುಡುಗ, ಅವನ ತುಟಿಗಳೆರಡೂ ಕೆಂಪಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿನ ಪುಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.”

ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಬಳಿಗೆ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಲು ತುಂಬಾ ಮಂದಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವರಿಂದ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನನಗೂ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಸಂದೇಹ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು — ನಾನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ; ಹದಿನಾರು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು; ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಒಪ್ಪುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ವೃದ್ಧ ಶಿಷ್ಯರೊಬ್ಬರು ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಯರಾಮ

ಬಾಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು; ಅವರ ಮಗ ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನೆಂದೆ, “ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೇ ನನ್ನ ಆಸೆ. ನೀವಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಈಗ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರಿ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ನನಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಬಹುದೆಂದು ನಿಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೇ?” ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೆಂದರು: “ತಮ್ಮಾ, ನಿನಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವರೆಂದೇ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಶನಿವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಲ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ‘ರಾಮಮಯ (ನನ್ನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ‘ರಾಮಮಯ’) ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಹುಡುಗನಿಗೇನಾದರೂ ಜ್ವರ ಬಂದಿರಬಹುದೇ?’ ಅಂತ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ‘ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಹುಡುಗ ಅವನು. ಪಾಠ ಓದುವುದರಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇನೋ ಇರಬೇಕು. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ’ ಮುಂತಾಗಿ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಅವರು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಖಂಡಿತ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಅವರು, ‘ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದರೆ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ.” ನಾನಾದರೋ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದೆ. ಹುಡುಗನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಈ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತುಂಬಾ ಆನಂದಗೊಂಡರು. “ಸರಿ, ನೀನು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ, ಆಸನವನ್ನು ಹರಡಿ, ತಾಕೂರರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ” ಎಂದರು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಆಸನವಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಕಂಬಳಿಯ ಆಸನಗಳಿದ್ದವು. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಜೊತೆಗೆ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ, ಆ ಎರಡೂ ಆಸನಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮುಂದೆ ಹರಡಿದೆ. ಅನಂತರ ತಾಕೂರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಕೋಶದಲ್ಲಿದ್ದ (ನೀರು ತುಂಬಲು ಬಳಸುವ ಪೂಜಾಪಾತ್ರೆಯೇ ‘ಕೋಶ’) ನೀರನ್ನು ಕುಶಿ (ಚಮಚ — ಪೂಜೆಗೆ ಬಳಸುವುದು)ಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಮೈಗೆ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದರು: “ಕಳೆದ ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದೋ, ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಒಂದು ದೇವತೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು, “ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ ಇದುವೇ ಅಲ್ಲವೇ?” ನನಗೆ ಅರ್ಥ

ವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು, “ಬೇರೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಇವರ ಮೇಲೆಯೇ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿವೆ, ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ, ಅಲ್ಲವೇ? ಈ ದೇವರ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು. ಆಗ ನಾನೆಂದೆ, “ಅಮ್ಮಾ, ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಉಳಿದೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಆ ದೇವರ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಬಗೆಗಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ಎಲ್ಲ ದೇವದೇವತೆಗಳೂ ಒಂದೇ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಮ್ಮ, ಈಗ ನನಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮಂತ್ರ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ನೀಡುತ್ತೀರಾ?” ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ, “ಹೇಳು” ಎಂದರು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. “ಈ ಮಂತ್ರ ನೀಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದೇ?” ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು. ನಾನೆಂದೆ: “ಹೌದು.” ಆಗ ಅವರು ಆ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಅದಲ್ಲದೆ, ೧೦೮ ಬಾರಿ ಹೇಗೆ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ, ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶ ನೀಡುತ್ತ ಅವರು ಹೇಳಿದರು: “ಮಗೂ, ಗುರು ಮತ್ತು ಇಷ್ಟದೇವತೆ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಅವರ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಭೇದಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರಬೇಡ.” ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಗ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು ಒಂದು ಪೈಸೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ; ಶಾಲೆಯಿಂದ ಜಯರಾಮಬಾಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ — ನಡೆದೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ಹಣದ ಅಗತ್ಯವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ದೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ನಾನು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಎರಡೂ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಹೊರಟೆ; (ಏಕೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ, ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರು) ಆಗ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಹೇಳಿದರು: “ಇಂದು ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾರು ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೋ, ಇಂದು ಅವರೇ ‘ಗುರು’ವಾಗಿದ್ದಾರೆ.” ಅವರೇ ನನಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಅವರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಹೇಳಿದರು: “ನಡೆ, ಮಗೂ ನಡೆ. ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿನ್ನುವಿಯಂತೆ, ನಡೆ. ಸಮಯವಾಗಿದೆ, ನಿನಗೆ ಹಸಿವಾಗಿದೆ.” ನಾನು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ್-ದಾ (ಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಞಾನಾನಂದ) ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದರು: “ನೀನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟೆಯೇನು?” ನಾನೆಂದೆ, “ಇಲ್ಲ, ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ? ನನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೈಸೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.” ಆಗ ಜ್ಞಾನ್-ದಾ ತಮ್ಮ ಜೇಬಿನಿಂದ ಕರ್ಚಿಫ್

ಹೊರತೆಗೆದು, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ರೂಪಾಯಿ, ಅರ್ಧರೂಪಾಯಿ, ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ, ಎರಡಾಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಏನೇನು ಇತ್ತೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೈಗಿತ್ತರು. ಎಲ್ಲ ಸೇರಿದರೆ ಎರಡೂವರೆ-ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಆಗಬಹುದಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಹೋದಾಗ ಅವರು ಕೇಳಿದರು, “ಏನು ಮಗೂ?” ನಾನು ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರು ಕೇಳಿದರು, “ಇವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವು?” ನಾನಂದೆ, “ಜ್ಞಾನ್-ದಾ ಕೊಟ್ಟರು.” ಆಗ ಅವರೊಂದರು, “ಸರಿ, ಕೊಡು.” ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅವರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೇಳಿದರು, “ನಡೆ, ಈಗ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿನ್ನು.” ಹೀಗೆಂದ ಅವರು ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಪುರಿ ತಂದು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಮಧ್ಯೆ ತಮ್ಮ ತಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕಡಲೆಪುರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ತಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿ ಹೇಳಿದರು: “ತಿನ್ನು ಮಗೂ, ತಿನ್ನು. ನನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಯ್ತು; ಹಲ್ಲು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜಗಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.” ಅಂದರೆ, ನಾನು ಬಯಸದೇ ಇದ್ದರೂ ಶ್ರೀಮಾತೆ ನನಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಟ್ಟರು. ಈಗ ಭಕ್ತರು ಮಂತ್ರ, ದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಂತರವೇ ತಿಂಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನಾಗಿ ಕೇಳದಿದ್ದರೂ, ಕರುಣಾಮಯಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಾತೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನಿತ್ತರು.

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಹೂದೋಟ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಈಗ ಒಂದೇ ಗುಲಾಬಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ, ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ, ಹಳದಿ, ಗುಲಾಬಿ ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವು ಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳು ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ; ಆದರೆ ಆಗ ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜಯರಾಮಬಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಮಾತೆಗೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಹೂ ಕೂಡ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರೀ ತುಳಸೀಪತ್ರ, ಗರಿಕೆ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಗಂಧ ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: “ಠಾಕೂರ್, ಇವತ್ತು ಒಂದು ಹೂ ಕೂಡ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ.” ನಾನು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಣ್ಯಪುಕುರವೆಂಬ ಕೆರೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಕಣಗಿಲೆ, ಚೆಂಡು ಹೂ, ಗೌರಿಹೂ, ದಾಸವಾಳ, ನಂಜಬಟ್ಟಲು ಮುಂತಾದ ಹೂಗಳ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಹೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಾಗ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು! ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ನೋಡಿದೆ, ಶ್ರೀಮಾತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಬಳಿಕ ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬೇರನ್ನು ಆಗೆದು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. “ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾನು ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಕಳೆ

ಕೀಳುವ ಸೀಳುಗುದ್ದಲಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡೆ. ಆಗ ಅವರು, “ನೀನೇ ಎಲ್ಲ ಮಾಡು. ನನಗೆ ಜಾಜಿ ಎಂದರೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅದು ಹೂ ಬಿಡುವ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಎರೆಯೋಣ ಅಂತ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ” ಎಂದರು. ಕಣಗಿಲೆಯ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಕೂಡ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಹೂ ಕೀಳಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. “ತನ್ನ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ರಾಮಮಯಿ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಹೂ ಕಿತ್ತು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ನಾನು ಠಾಕೂರರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಂಥ ಸ್ನೇಹ ಅವರದು! ನಾನು ಶನಿವಾರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀಮಾತೆಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಆ ಗಿಡದ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು: “ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಹೂಗಳು ಬಿಟ್ಟಿವೆ! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಎಂಥ ಸುಗಂಧ ಬೇರೆ!” ನನಗೆ ಹೂ ಬುಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾನು ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದೆ; ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ಕಸಿಯನ್ನು ನಾನೇ ತಯಾರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೭-೮ ಹಣ್ಣುಗಳಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀಮಾತೆ ತುಂಬಾ ಆನಂದಗೊಂಡರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು: “ನೋಡಿದೆಯಾ, ಹುಡುಗನಿಗೆ ಎಂಥ ಬುದ್ಧಿ! ಎಂಥ ಗಿಡವನ್ನು ಕಸಿಮಾಡಿ ತಂದನೆಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಈಗಲೇ ಹಣ್ಣು ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ!” ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ನೆಲ್ಲಿ ಮರದಿಂದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೆಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಕಾಯಿ ಬಿಡುವ ಮರದಿಂದ ಕಾಯಿಸಮೇತ ಗೆಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದು ತರುವುದನ್ನು ಶ್ರೀಮಾತೆ ನಿಷೇಧಿಸಿದರು, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೆಲ್ಲಿ ಮರದಿಂದ. ಆ ನೆಲ್ಲಿ ಮರ ಆಮೋದರ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಪೂಜ್ಯ ಶರತ್ ಮಹಾರಾಜ್, ಯೋಗಿನ್ ಮಾ, ಗೋಲಾಪ್ ಮಾ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶರತ್ ಮಹಾರಾಜರು ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: “ನೆಲ್ಲಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನ-ಜಪ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲ ದೊರಕುವುದು.” ಅನಂತರ ಆ ಗೆಲ್ಲಿನಿಂದ ನೆಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಇಡಲು ಅವರು ಹೇಳಿದರು: “ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯಂತೆ ಈ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪೂಜೆಗೆ ಬಳಸಬಹುದು.”

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಪುಣ್ಯಪುಕುರ ಕೆರೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಾಳೆ

ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದಲೇ ನಾವು ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೆವು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು; ತಿಂಡಿ ಮಾಡಲು ಬನ್ನಿರೆಂದು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಕರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು. ನಾವು 'ಬರುತ್ತೇವೆ' ಎಂದೆವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾತರಗೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು. "ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿ" ಎಂದರು. ನಾನು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದೆ; ಆದರೆ ಜ್ಞಾನ್-ದಾ ಹೋಗಲು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಜ್ಞಾನ್-ದಾನನ್ನು ಕರೆಯದೆ ಕೇವಲ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕರೆದಾಗ ನಾನು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾಡಿ, ತಿಂಡಿ ಮಾಡಲು ಹೋದೆ. ಜ್ಞಾನ್-ದಾ, "ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಷ್ಟೇ ಉಳಿದಿದೆ, ಮುಗಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗೋಣ" ಎಂದರೂ ನಾನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ತುಂಬ ಸಂತಸಗೊಂಡು, "ಜ್ಞಾನ್ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದವನು. ಆ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹಠ. ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಾರರು. ನೀನು ಕೈ, ಬಾಯಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಿಂಡಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೋ" ಎಂದರು. ನಾನು ತಿಂಡಿ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತಿದ್ದೆ; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಳಿನಿ ದೀದಿ ಬಂದು, ತೋಟದ ಆ ಭಾಗವೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಗಲೀಜು ಎನ್ನುತ್ತ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ತಿನ್ನಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. "ಛಿ! ಛಿ! ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ತಿಂದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ನಿನಗೆ ಸೇರುತ್ತೋ?" ಎಂದಳು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತ, "ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರು. ಅವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ದೋಷವಾಗದು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ಅಶುದ್ಧ. ಅದಕ್ಕೇ ನೀನು 'ಮಡಿ ಮಡಿ' ಅಂತ ಸಾಯುತ್ತೀಯಾ" ಎಂದರು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನತೊಡಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಕೂಡ ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು.

ಆಗ ಜಯರಾಮಬಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಓದು, ಬರಹ ಬಲ್ಲ ಮಂದಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ೩-೪ ಜನ ಮಾತ್ರ ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಬರೆಯಲು ಕಲಿತಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: "ಬಾಂಡೂಜಿಯವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬಳು ಸೊಸೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಹುಡುಗಿ. ಗಡಿ ಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡಲು ಬರುತ್ತದೆ." ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಕೀ ಕೊಡುವುದೆಂದರೆ ಹೆಂಗಸರ ಪಾಲಿಗೆ ಭಾರೀ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕೆಲಸ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಬಿ.ಎ, ಎಂ.ಎ ಪಾಸಾಗಿರುವ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ 'ಹರಿಕೇನ್' ಲಾಟೀನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: "ಮಗೂ, ನೀನು ಮಾಡು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಯಂತ್ರಗಳಿವೆ. ನನ್ನಿಂದಾಗದು." ಇತ್ತ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು 'ವರ್ಣ ಪರಿಚಯ'^೧ ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಎರಡನೇ ಭಾಗದ

ಮೊದಲನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಐಕ್ಯ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮತ್ತು ಕುವಾಕ್ಯ' ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಅಳಿಯ ಹೃದಯನು ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು, "ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಓದು, ಬರಹ ಕಲಿಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವಭಾವ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಬರೆಯುವುದು ಎಲ್ಲ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ; ಅದೇ ರೀತಿ ನಾಟಕ, ನಾವಲ್ ಎಲ್ಲ ಓದಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ" ಎಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಆಗ ನಾನಿನ್ನೂ ಹುಡುಗ. ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಸಾಧು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಬಳಿ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು 'ಕುವಾಕ್ಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಓದಲು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ; ಅವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ? ಎಂದು ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರೇಕೆ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ, ಸ್ವಾಮಿ ಶಿವಾನಂದ, ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದಾನಂದ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾರರು? ಅವರೋ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಎಂದಿಗೂ, ರಾಖಾಲ್, ತಾರಕ ಅಥವಾ ಶರತ್ ಇವರಿಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಾಗೂ ಎಂತಹ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದವರ ಎಲ್ಲ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತರಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಆನಂದದಿಂದ ಮರಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

'ಉದ್ಬೋಧನ', 'ತತ್ತ್ವಮಂಜರಿ' ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬಂದರೆ ಶ್ರೀಮಾತೆ, " 'ಉದ್ಬೋಧನ'ದಲ್ಲಿ ಶರತ್‌ನ ಲೇಖನ ವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಲ 'ತತ್ತ್ವಮಂಜರಿ' ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ತೋತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಓದಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಶ್ರೀಮಾತೆ, "ಅದನ್ನು ಬಂಗಾಳಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಹೇಳು" ಎಂದರು. ದೇಶಿಕೇಂದ್ರಂ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಕೋಶ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ, "ಅದರ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಪಂಡಿತ ಮಹಾಶಯರ ಬಳಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ" ಎಂದೆ. ಆದರೂ ಅವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. "ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳು" ಎಂದರು.

^೧ ಪಾಠ ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು. (-ಆನು)